

Criptanaliza criptosistemului Vigenère

În cele ce urmează, vom identifica literele $A, B, \dots, Z$ cu numerele $0, 1, \dots, 25$. Fie x un cuvânt peste $\{0, 1, \dots, 25\}$ și $k \in \{0, 1, \dots, 25\}^m$ o cheie arbitrară, $m \geq 1$. Criptarea Vigenère a lui x cu cheia k va conduce la criptotextul y dat prin¹

$$y_i = (x_i + k_{((i-1) \bmod m + 1)}) \bmod 26,$$

pentru orice $1 \leq i \leq |x|$.

Textul obținut din y extrăgând simboluri din n în n poziții începând cu poziția a j -a va fi notat cu $y_{n,j}$, pentru orice $n \geq 1$ și $1 \leq j \leq n$. Este interesant de remarcat că, dacă y este obținut din x prin criptare Vigenère cu cheia k , atunci are loc relația²

$$y_{m,j} = SHIFT(x_{m,j}, k_j),$$

pentru orice $1 \leq j \leq m$, unde $m = |k|$.

Pentru determinarea cheii k , având un criptotext y , se va proceda astfel:

1. Determinarea lungimii cheii (m) - folosind *testul indexului de coincidență*:

Pentru un text $\alpha \in \{0, 1, \dots, 25\}^*$, indexul său de coincidență, notat cu $IC(\alpha)$, reprezintă probabilitatea ca, extrăgând la întâmplare două simboluri din α , acestea să coincidă. Mai exact, $IC(\alpha)$ este dat prin

$$IC(\alpha) = \sum_{i=0}^{25} \frac{f_i(\alpha)}{|\alpha|} \frac{f_i(\alpha) - 1}{|\alpha| - 1},$$

unde $f_i(\alpha)$ reprezintă numărul de apariții ale simbolului i în α .

- (a) Dacă α este un text normal în limba engleză sau un text obținut dintr-un text normal în limba engleză extrăgând simboluri din m în m poziții, $IC(\alpha)$ se poate aproxima prin $\sum_{i=0}^{25} p_i^2 \cong 0.065$, unde p_i reprezintă probabilitatea de apariție a simbolului i într-un text normal de dimensiune rezonabilă din limba respectivă (engleză);
- (b) Este interesant de remarcat că criptarea folosind criptosistemul $Sh(26)$ (sau chiar $S(26)$) nu modifică acest indicator. Mai exact,

$$IC(SHIFT(\alpha, s)) = IC(\alpha),$$

pentru orice $0 \leq s \leq 25$.

---

¹Dacă indexarea se face începând cu poziția 0, atunci formula poate fi simplificată la $y_i = (x_i + k_{(i \bmod m)}) \bmod 26$, pentru orice $0 \leq i \leq |x| - 1$.

²În general, $SHIFT(\alpha, s)$ denotă șirul obținut prin înlocuirea fiecărui simbol din α cu simbolul aflat cu s poziții mai la dreapta în alfabet (circular). Mai exact, $(SHIFT(\alpha, s))_i = (\alpha_i + s) \bmod 26$, pentru orice $1 \leq i \leq |\alpha|$.

Astfel, $IC(y_{m,j}) = IC(x_{m,j}) \cong 0.065$, pentru $m = |k|$ și orice $1 \leq j \leq m$.
Următorul algoritm va conduce la găsirea lungimii cheii:

Determină_lungimea_cheii(y)

input: y , un criptotext;

output: m , lungimea cheii folosite;

begin

$m := 0$;

repeat

$m := m + 1$;

until $IC(y_{m,1}) \cong IC(y_{m,2}) \cong \dots \cong IC(y_{m,m}) \cong 0.065$

end.

2. Determinarea efectivă a cheii $(k_1, \dots, k_m)$ - folosind *testul indexului de coincidență mutuală*.

Pentru $\alpha, \beta \in \{0, 1, \dots, 25\}^*$, indexul lor de coincidență mutuală, notat cu $MIC(\alpha, \beta)$, reprezintă probabilitatea ca, extrăgând la întâmplare câte un simbol din α și câte un simbol din β , acestea să coincidă. Mai exact, $MIC(\alpha, \beta)$ este dat prin

$$MIC(\alpha, \beta) = \sum_{i=0}^{25} \frac{f_i(\alpha)}{|\alpha|} \frac{f_i(\beta)}{|\beta|}.$$

- (a) Dacă α și β sunt texte normale în limba engleză (sau texte obținute din texte normale în limba engleză extrăgând simboluri din m în m poziții), $MIC(\alpha, \beta)$ se poate aproxima prin $\sum_{i=0}^{25} p_i^2 \cong 0.065$;
- (b) Dacă α este un text normal în limba engleză (sau un text obținut dintr-un text normal în limba engleză extrăgând simboluri din m în m poziții), $MIC(\alpha, \beta)$ se poate aproxima prin $\sum_{i=0}^{25} p_i \frac{f_i(\beta)}{|\beta|}$.

Deoarece $x_{m,j} = SHIFT(y_{m,j}, -k_j)$ și $MIC(textnormal, x_{m,j}) \cong 0.065$, pentru orice $1 \leq j \leq m$, unde $m = |k|$, putem construi următorul algoritm pentru determinarea efectivă a cheii³:

Determină_cheia(y,m)

input: y , un criptotext și m , lungimea cheii;

output: $k_1, \dots, k_m$, componentele cheii folosite;

begin

for $j:=1$ to m **do**

begin

$s := -1$;

repeat

$s := s + 1$;

until $MIC(textnormal, SHIFT(y_{m,j}, s)) \cong 0.065$

$k_j := (26 - s) \bmod 26$;

end

end.

³Pentru calcularea indexului de coincidență mutuală care intervine în cadrul condiției de la bucla **repeat-until** se va folosi aproximarea prezentată la punctul 2(b).